Magiczny Kraków

SPACER 1: Rynek Główny

2017-04-05

Największy średniowieczny plac Europy powstał na przecięciu starych szlaków handlowych w 1257 r. na planie kwadratu o bokach nieznacznie przekraczających 200 m. Rynek Główny i sieć ulic tworzących Stare Miasto wytyczono podczas lokacji miasta na prawie magdeburskim. Zastosowano wówczas charakterystyczny układ szachownicowy. Z każdej pierzei Rynku wychodzą trzy ulice, jedynie **ulica Grodzka**, biegnąca w miejscu starego szlaku handlowego, pozostała ukośna. Odstępstwo od symetrii było wynikiem usytuowania stojących tu już budowli: **kościołów Mariackiego i św. Wojciecha**. Krakowskie Stare Miasto i jego centrum, czyli Rynek Główny, w 1978 r. wpisano na listę UNESCO jako jeden z pierwszych 12 obiektów na świecie.

Do dziś na Rynku przetrwały usytuowane centralnie **Sukiennice** (dawniej i współcześnie miejsce handlu oraz oddział Muzeum Narodowego w Krakowie), malutki kościółek św. Wojciecha, samotna wieża wyburzonego w XIX w. **ratusza** i jeden z symboli Krakowa – kościół Mariacki, z charakterystycznymi strzelistymi wieżami i monumentalnym **ołtarzem Wita Stwosza**.

Do zatrzymania się na chwilę zachęca otaczający Rynek pierścień kawiarnianych i restauracyjnych ogródków. Niektóre działają cały rok, od rana do późnego wieczora. Charakterystyczne dla centrum Krakowa są także kawiarnie i kluby działające w piwnicach. Często można w nich wysłuchać koncertu – z reguły jazzowego, bo Kraków uchodzi za stolicę polskiego jazzu. Rynek jest tradycyjnym miejscem spotkań: krakowianie umawiają się „pod Adasiem”, czyli pod **pomnikiem Adama Mickiewicza**. Nieodłącznym elementem lokalnego kolorytu są również kramy kwiaciarek, dorożki i gołębie.

Z Rynkiem wiąże się część krakowskich legend i tradycji oraz wiele wydarzeń historycznych. Nawiązuje do nich np. **hejnał** grany co godzinę z jednej z wież mariackich, pochód Lajkonika czy konkurs szopek. Plac, leżący na **Drodze Królewskiej** (od Barbakanu na Wawel), był miejscem uroczystych ingresów monarszych, hołdów, parad i wesel. I tak np. w 1525 r. tu właśnie książę Prus Albrecht Hohenzollern złożył hołd lenny królowi Zygmuntowi Staremu (kończący wojny z zakonem krzyżackim), tu w 1794 r. przysięgał Tadeusz Kościuszko, rozpoczynając powstanie kościuszkowskie, w 1918 r. odbyło się pierwsze po 123 latach zaborów przejęcie władzy przez polskie wojsko. Całkiem niedawno, w 1981 r., miał miejsce Biały Marsz – protest po zamachu na życie papieża Jana Pawła II, zaś 1 maja 2004 r. krakowianie tłumnie świętowali wstąpienie Polski do Unii Europejskiej. Dziś plac jest miejscem organizacji najważniejszych koncertów i wydarzeń kulturalnych. Co roku odbywa się na nim finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych, sylwester, juwenalia, intronizacja króla kurkowego. Na płycie Rynku organizowane są także słynne targi wielkanocne i bożonarodzeniowe.

Niemal wszystkie kamienice i pałace wokół Rynku to kilkusetletnie obiekty zabytkowe. Warto szczególnie zwrócić uwagę m.in. na **kamienicę Pod Jaszczury** (nr 8), w której działa znany klub studencki, z kolei **kamienica Morsztynowska** (nr 16) mieści restaurację Wierzynek. Słynną ucztę wydał w 1364 r. Mikołaj Wierzynek. Na zaproszenie króla Kazimierza Wielkiego przybyli na nią cesarz Karol IV, król Węgier Ludwik, król Cypru Piotr i wielu książąt. Miejsce biesiady nie jest wprawdzie znane, ale jej tradycję podtrzymuje restauracja. Pod nr 27 mieści się **Pałac pod Baranami** – nazwa

pochodzi od głów baranów na balkonie I piętra. Na dziedzińcu można podziwiać renesansowe arkadowe krużganki, zaś sale na pierwszym piętrze zachowały klasycystyczny wystrój w stylu Ludwika XVI. Od 1956 r. w podziemiach działa kabaret Piwnica pod Baranami. W **Pałacu Spiskim** (nr 34) od początku XX w. mieści się czynna do dziś restauracja Hawełka. Pałac **Pod Krzysztofory** (nr 35) to natomiast siedziba główna Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Niegdyś na jego fasadzie widniała gotycka figurka św. Krzysztofa – stąd pochodzi nazwa budynku.